

Ako môžeme rozpoznať a zhromaždiť bohatstvo kultúr a rozvíjať dialóg medzi náboženstvami vo svetle evanjelia?

BOŽIE SLOVO:

(Sk 17, 15-23)

Čítanie zo Skutkov apoštolov: *Tí, čo odprevádzali Pavla, zaviedli ho až do Atén. A niektorí epikurejskí a stoickí filozofi s ním debatovali. Jedni vraveli: "Čo to chce tento tlčhuba povedať?" Iní zasa: "Zdá sa, že zvestuje cudzie božstvá." Zvestoval totiž Ježiša a zmŕtvychvstanie. ¹⁹ I vzali ho, zaviedli ho na areopág a vraveli: "Môžeme vedieť, čo je to za nové učenie, ktoré hlásaš? ²⁰ Veď čosi divné nám donášaš do uší. Preto chceme vedieť, čo to má byť." Pavol si stal doprostred areopágu a hovoril: "Aténčania, podľa všetkého vidím, že ste neobyčajne nábožní. ²³ Lebo keď som sa prechádzal a prezeral si vaše svätyne, našiel som aj oltár s nápisom: "Neznámemu bohu." Čo teda uctiebate, hoci to nepoznáte, to vám ja zvestujem. Počuli sme Božie slovo.*

KATECHÉZKA

(porov. www.inky.sk, katechézy / úvahy 850, 426)

V úvodnom slove vidíme pár zaujímavých vecí: Pavol ohlasuje Evanjelium vo svete inej kultúry a iného náboženstva. Pavol (ak čítame ďalej) sa snaží hovoriť jej rečou a uznáva, že aj títo ľudia hľadajú, aj keď nie vždy úplne úspešne, skutočného, aj keď im stále „neznámeho“ Boha. Nepotrebuje s nimi bojovať, namiesto toho prichádza, aby im pomohol na tejto ceste pokročiť ďalej. A nakoniec zisťuje, že teoreticky to je jednoduché, v praxi to ale vôbec nie je ľahké... Toto je oblasť, do ktorej nás dnes vedie posledný z prvej päťice pracovných listov:

Počúvanie ľudí si vyžaduje vedieť načúvať kultúre, v ktorej sú zakorenení, a uvedomovať si, že každá kultúra sa neustále vyvíja. Synodálna cirkev sa musí pomocou rozlišovania naučiť, ako lepšie hlásať evanjelium v miestnych kultúrach a kontextoch, a to v dôvere, že Duch Svätý jej dáva takú šírku, že môže prijať akúkoľvek kultúru bez výnimky. Dôkazom toho je skutočnosť, že miestne cirkvi sa už teraz vyznačujú veľkou rozmanitosťou, ktorá je požehnaním: spolunažívajú v nich rôzne národnosti a etnické skupiny, veriaci východných aj západných tradícií. S týmto bohatstvom však nie je vždy ľahké žiť a môže sa stať zdrojom rozdelenia a konfliktov. Okrem toho je naša doba poznačená obrovským rozšírením novej kultúry, kultúry digitálneho prostredia a nových médií. Ako ukazuje iniciatíva Digitálna synoda, Cirkev je už v tomto prostredí prítomná vďaka aktivite mnohých, predovšetkým mladých kresťanov. Stále však chýba plné uvedomenie si potenciálu, ktorý toto prostredie ponúka pre evanjelizáciu a zamyslenie sa nad výzvami, ktoré najmä z antropologického hľadiska predstavuje. Z dokumentov kontinentálnych zhromaždení vyplývajú rôzne napätia, ktoré nás nemajú zahliť, ale treba ich využiť ako zdroj dynamiky:

a) vo vzťahu medzi evanjeliom a miestnymi kultúrami s rôznymi skúsenosťami a postojmi. Niektorí považujú preberanie tradícií z cirkvi iných regiónov za formu kolonializmu. Iní veria, že Duch Svätý pôsobí v každej kultúre a robí ju schopnou vyjadriť pravdy kresťanskej viery. Další zastávajú názor, že kresťania si nemôžu osvojovať alebo prispôbovať predkresťanské kultúrne zvyklosti;

b) vo vzťahu medzi kresťanstvom a inými náboženstvami. Popri plodných skúsenostiach s dialógom a spolupracou s veriacimi iných náboženstiev sa objavujú aj ťažkosti a obmedzenia, známky nedôvery, náboženské konflikty a dokonca priame alebo nepriame prenasledovanie. Cirkev chce budovať mosty na podporu mieru, zmierenia, spravodlivosti a slobody, ale existujú aj situácie, ktoré si vyžadujú veľkú trpezlivosť a nádej, že sa veci môžu zmeniť;

c) vo vzťahu medzi Cirkvou na jednej strane a západnou kultúrou a formami kultúrnej kolonizácie na strane druhej. Vo svete pôsobia sily, ktoré sa stavajú proti poslaniu Cirkvi, počnúc filozofickými, ekonomickými a politickými ideológiami založenými na predpokladoch, ktoré sa stavajú proti viere. Nie každý vníma tieto napätia rovnako, napríklad pokiaľ ide o fenomén sekularizácie, niektorí ho vnímajú ako hrozbu a iní ako príležitosť;

d) vo vzťahu medzi domorodými komunitami a západnými modelmi misijnej činnosti. Mnohí katolícki misionári prejavili veľkú obetavosť a veľkorysosť pri odovzdávaní viery, no v niektorých prípadoch ich činnosť bránila tomu, aby miestne kultúry ponúkli svoj originálny príspevok k budovaniu Cirkvi;

e) vo vzťahu medzi kresťanským spoločenstvom a mladými ľuďmi, z ktorých sa mnohí cítia vylúčení z dôvodu jazyka, ktorý sa používa v cirkevnom prostredí a ktorý je pre nich nezrozumiteľný.

Tieto napätia sa musia najprv riešiť prostredníctvom rozlišovania na miestnej úrovni, pretože neexistujú žiadne hotové recepty. Postoje, ktoré môžu byť nápomocné: postoj pokory a úcty, schopnosť počúvať a podporovať autentický rozhovor v Duchu, pripravenosť na zmenu, prijatie veľkonočnej dynamiky smrti a vzkriesenia aj s ohľadom na konkrétne formy, ktoré nadobúda život Cirkvi, formáciu ku kultúrnemu rozlišovaniu tam, keď sa miestna citlivosť a spiritualita zdajú byť v rozpore, a sprevádzanie ľudí z rôznych kultúr.

OTÁZKA NA ROZLIŠOVANIE (riešenie, hľadanie odpovede, „Božieho konsenzu“ – pozn.red.):

Čo môžeme urobiť, aby sa ohlasovanie evanjelia dalo vyjadriť a pochopiť v rôznych kontextoch a kultúrach, a aby sme tak ul'ahčili stretnutie mužov a žien našej doby s Kristom? Aké vzťahy môžeme nadviazať s veriacimi iných náboženstiev a rozvíjať tak kultúru stretnutia a dialógu?

Písmo učí, že Mojžiš a Zákon pripravovali židovský národ na prijatie Krista. Neskôr kresťania označovali za „Mojžiša pohanov“ filozofov Sokrata a Platóna, ktorí svojou filozofiou akoby vydláždili pohanom podobnú cestu k Bohu. Synoda nás nabáda hľadať podobných „Mojžišov“ všade!

UVAŽUJEME:

V zásade ide o to, či veci okolo nás sú nepriateľia, s ktorými musíme tvrdo bojovať, problémy, ktoré nám prekážajú; alebo či sú to naopak takéto „Mojžišovia“, brány, cesty a príležitosti, ktoré sú pre nás Bohom vopred pripravené, aby sme na nich budovali a cez ne stále viac a lepšie pomáhali ľuďom spoznať Krista. Poďme o tom uvažovať!

1) *Aké nástroje používajú miestne cirkvi, aby dokázali pochopiť a rozlíšiť kultúry, v ktorých sú zasadené? Čo v súčasnej slovenskej kultúre (tej skutočnej, ktorú ľudia reálne okolo nás žijú) nám otvára dvere Evanjeliu a ako môžu v Cirkvi nájsť naplnenie toho, čo žijú?*

2) *K akým gestám zmierenia a pokoja s inými náboženstvami sa cítíme byť povolani? A ako nám tieto náboženstvá – populárny budhizmus, new-age a ezoterika, ateizmus – pripravujú pôdu pre Evanjelium a ako ich vyznávači môžu nájsť to, čo hľadajú, práve v kresťanstve a tak ho prijať ako naplnenie svojej túžby?*

3) *Pre niektorých je sekularizovaná spoločnosť hrozbou, ktorej sa treba brániť, pre iných je faktom, ktorý treba prijať, pre ďalších je zdrojom inšpirácie a príležitosti. Ako môžu cirkvi zostať v dialógu so svetom bez toho, aby sa stali svetskými? Akým spôsobom súčasná svetská a nenáboženská spoločnosť otvára dvere kresťanstvu a Evanjeliu? Ako to môžeme využiť pri jeho ohlasovaní? Akým spôsobom môžu ľudia, žijúci svetsky, sekulárne a nenábožensky a ceniaci si takéto život, nájsť aj završenie a naplnenie aj takéhoto života v kresťanstve a prijať ho ako obohatenia a završenie toho, čo žijú a hľadajú?*

4) *Aké priestory sú k dispozícii pre menšinové a migrujúce kultúry, aby našli svoje vyjadrenie v miestnych cirkvách? U nás napríklad kultúra Rómov, ich filozofia, zvyky, štýl života... Môžeme sa aj z neho niečo naučiť? Kde v ňom je brána, ktorou môže k nim prísť Evanjelium a my im ho priniesť? Ako môžu v Cirkvi nájsť naplnenie toho, čo je v ich kultúre pozitívne? Svoje miesto?*

5) *Ako môžeme vytvárať príležitosti na rozlišovanie v digitálnom prostredí? Aké formy spolupráce a aké štruktúry musíme vytvoriť v službe evanjelizácie v prostredí, ktoré nemá územné hranice? Ako využívame a môžeme využiť internet, sociálne siete, digitálne technológie? Ako cez ne oslovit ľudí, ktorí nimi žijú, obzvlášť mládež? A ako oslovit mládež vôbec? Čo hľadá, čím žije, čo vyznáva? Vieme to? Ako nám tieto veci pripravujú cestu na ohlasovanie Evanjelia? Ako ich môžeme využiť? Ako a v čom môžu spoznať a zažiť, že Cirkev nie je niečo bizarné a úplne nedôležité a mimo ich sveta, ale miesto, kde na nich čaká naplnenie toho, čo hľadajú? V akej podobe to na nich čaká?*